

EN SJÄLVKRITISK KYRKA SOM FÖRÄNDRAS

Tron ska rusta oss för livet

Reformationen som började för 500 år sedan pågår fortfarande. Kyrkan måste ständigt vara självprövande och hjälpa människor att finna kraft och tillit. Tron ska inte skydda oss från det vanliga livet utan rusta oss för vardagen.

Martin Luther ville förändra kyrkans insida och utsida. Han menade att kyrkan i hans samtid gjort det svårt för människor att hitta centrum i tron. Det finns en nåd att lita på vad som än händer, det är egentligen allt du behöver veta, enligt Luther. Han kritiserade hur kyrkan uppvärderade sina egna ritualer och därmed nedvärderade vanliga människors tro och liv. I Stora katekesen skriver han:

Man bränner rökelse, man sjunger och ringer, man tänder vaxljus och lampor, så att man icke kan höra eller se något annat än detta. Att en präst står där i gyllene skrud och att en lekman hela dagen ligger på knä i kyrkan, det kallar man ett kostligt verk, som ingen nog kan prisa. Men att en fattig tjänsteflicka sköter ett spätt barn och troget fullgör vad som åligger henne, det anses följaktligen värdelöst.

Luther ifrågasatte kraven som ställdes på de troende och kritiserade det hierarkiska systemet. Varför ansågs det finare att vara nunna än att vara tjänsteflicka? Varför ansågs prästen stå närmare Gud? Varför ansågs påven stå över alla?

Ständigt självprovande

Martin Luther var inte lutheran, utan katolik. Han ville förändra sin tids kyrka i respekt för vad den hade att ge, men inte lyckats förmedla. Hans kritik kan också med rätta riktas mot mycket i vårt kyrkoliv idag, i Svenska kyrkan som en evangelisk-luthersk kyrka. Vi talar om 500 år av reformation, inte om att det var 500 år sedan reformationen skedde. En evangelisk-luthersk kyrka måste sträva efter att ständigt vara självprovande och komma till rätta med sina egna brister. Kritiken kan komma inifrån, men ofta har de som befinner sig på ett visst avstånd lättare att upptäcka det som är fel eller olämpligt.

Ursprung och framtid

Vilken förändring är det som eftersträvas? Ordet reformation är dubbeltydigt och går i två riktningar. Dels betyder det att återställa något till sitt ursprung, dels betyder det att omforma något för framtiden. Ordet rymmer både att restaurera och renovera.

För reformatörerna var det viktigt att vända tillbaka till källorna. Slagordet "Skriften allena" betyder varken att de var bibelfundamentalister eller ansåg att traditionen var oviktig. Men när det uppstår en fråga så är det i Bibeln som man ska söka svar. Reformatörerna betonade också nuet starkt.

*Vi har fått förtroendet
och förmågan att vara
Guds medskapare
samtidigt som vi är
ofullkomliga. Därför
är nåden nödvändig.*

Tron ska inte föra oss tillbaka till dåtiden utan rusta oss för livet här. Tron handlar om vardagen. Gudstjänsten är inte till för att skydda oss från det som pågår runt omkring oss. Den ska belysa det vanliga livet och ge oss kraft och förtröstan som bär oss i och genom våra olika uppgifter.

Förändring inget självändamål

Den förändring som vi strävar efter i reformatorisk anda har både stadga och riktning. Förändring är inget självändamål, utan är till för att vi ska kunna bevara det verkligt viktiga så att det blir begripligt och verksamt idag. Samma självprövande hållning finns i det grundläggande mönstret för trons liv som Luther betonade, växlingen mellan lag och evangelium. Lagen är de krav som Gud ställer på oss genom medmänniskan och som det är vår uppgift – eller kallelse – att motsvara. Idealen är höga och därför är det ofrånkomligt att vi ibland misslyckas med att leva upp till dem. Då kan vi vända oss till Gud och få förlåtelse och upprättelse. Det ger i sin tur ny kraft till att gripa sig an livets utmaningar.

Realism och ödmjukhet

Det handlar alltså om realism och ödmjukhet. Vi har fått förtroendet och förmågan att vara Guds medskapare samtidigt som vi är ofullkomliga. Därför är nåden nödvändig. Detta ger ett skydd mot orealistisk optimism. Det gäller oss som individer, som kyrka och som samhällsgemenskap. Allt kan bli bättre, men det blir aldrig fullkomligt.

Det är också viktigt att hålla gränsen mot en orealistisk pessimism. Missmod är en av de allvarligaste synderna, enligt Luther. Vi tror att Gud finns och verkar. Det ger alltid anledning till hopp.

Självprövningen är en konsekvens av att det tillhör våra livsvillkor att leva mellan optimism och pessimism. Detta är en balanskonst vi ständigt behöver öva.

Vi får lita på den överflödande nåden. Den som samtidigt vågar se det orättfärdiga i sin samtid, i sin kyrka och hos sig själv och som förlitar sig på att Gud omsluter det ofullkomliga med sin kärlek och nåd, har inget att vara rädd för. Den kritiska blicken leder till den upptäckarglädje och det mod som världen behöver.

CRISTINA GRENHOLM

SAMTALSFRÅGOR

Vad i kyrkan tycker du att det är viktigt att göra upp med idag? Samtala om era olika synpunkter och om hur ni kom fram till dem. Kommer kritiken inifrån eller utifrån?

Vad anser du vara omistligt i traditionen? Varför?

Självprövningen är central i det reformatoriska tänkandet och samtidigt något som många har svårt med. Det finns en risk att ifrågasättandet blir destruktivt. En annan risk är att man undviker att ta itu med det svåra med hänvisning till att det redan är förlåtet och glömt. Hur kan man finna balansen mellan pessimism och optimism?